

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av säkerhetsutredningslagen och 101 § i luftfartslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att säkerhetsutredningslagen och luftfartslagen ändras. Enligt förslaget tas det i säkerhetsutredningslagen in reglering som behövs för att komplettera Europeiska kommissionens genomförandeförordning om luftfartsskydd. I och med ändringen blir det möjligt att i fortsättningen göra en normal säkerhetsutredning av person i fråga om den som inom luftfarten ansvarar för eller utför säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på en flygplats behörighetsområde eller som i sina arbetsuppgifter annars har självständigt tillträde till en flygplats behörighetsområde. Dessutom ska det bli möjligt att göra en begränsad säkerhetsutredning av person i fråga om den som utför säkerhetsåtgärder på annat område än på en flygplats behörighetsområde eller som har självständig tillgång till flygfrakt, flygpost, lufttrafikföretagens post och materiel, förnödenheter för användning ombord på luftfartyg eller varuleveranser till flygplatser efter att de har varit föremål för säkerhetsåtgärder. Kontrollen av oförvitligheten hos de personer inom luftfarten som genomgått en normal säkerhetsutredning föreslås innefatta skyddspolisens underrättelseinformation och polisens uppgifter om organiserad brottslighet. Till luftfartslagen fogas av nationella orsaker reglering om flygplatsoperatörens rätt att ansöka om säkerhetsutredning av personer som avses i genomförandeförordningen och att till personens arbetsgivare och till Transport- och kommunikationsverket lämna uppgifter som framkommit vid utredningen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt, vissa bestämmelser dock först den 31 december 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	4
2 Ändringsförordningens målsättning och huvudsakliga innehåll.....	5
2.1 De viktigaste ändringarna i genomförandeförordningen	5
2.2 Ikraftträdande av och övergångsperioder i ändringsförordningen	7
3 Nuläge och bedömning av nuläget.....	8
3.1 Informationskällor vid säkerhetsprövning	8
3.2 Löpande kontroll av uppgifter.....	9
3.3 Persongrupper som ska genomgå säkerhetsprövning.....	9
3.4 Att ansöka om säkerhetsutredning	10
3.5 Bestämmelser som inte föranleder lagändringar	10
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	11
4.1 De viktigaste förslagen.....	11
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	12
5 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	15
6 Remissvar	16
7 Specialmotivering	17
7.1 Säkerhetsutredningslagen.....	17
7.2 Luftfartslagen	21
8 Ikraftträdande.....	22
9 Verkställighet och uppföljning	22
10 Förhållande till andra propositioner.....	22
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	23
LAGFÖRSLAG	26
Lag om ändring av säkerhetsutredningslagen	26
Lag om ändring av 101 § i luftfartslagen	28
BILAGA	29
PARALLELLTEXT	29
Lag om ändring av säkerhetsutredningslagen	29
Lag om ändring av 101 § i luftfartslagen	32

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Beredningen av propositionen har föranletts av [kommissionens genomförandeförordning](#) (EU) 2019/103 av den 23 januari 2019 om ändring av genomförandeförordning (EU) 2015/1998 vad gäller förtydligande, harmonisering och förenkling samt skärpning av vissa specifika åtgärder för luftfartsskydd (nedan *ändringsförordningen*). Förordningen förutsätter kompletterande nationella bestämmelser. På grund av de ändringar som föranleds av förordningen ingår i propositionen också ett ändringsförslag som grundar sig på nationella effektivitets- och säkerhetsaspekter och som gör det möjligt att centralisera ansökningarna om säkerhetsutredning inom luftfarten till flygplatsoperatören, som ansvarar för flygplatsens säkerhet.

Europeiska unionens reglering av luftfartsskyddet har till stora delar genomförts genom kommissionens bestämmelser på lägre nivå. Kommissionens befogenheter utgörs av genomförandebefogenheter enligt artikel 291 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, med stöd av vilka innehållet i den grundläggande rättsakten kan preciseras. Bestämmelser om de allmänna målen och principerna finns i den grundläggande förordningen om luftfartsskydd, det vill säga Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 300/2008 av den 11 mars 2008 om gemensamma skyddsregler för den civila luftfarten och om upphävande av förordning (EG) nr 2320/2002 (nedan *förordningen om skyddsregler*), som inte har ändrats sedan 2010. Närmare bestämmelser finns i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1998 av den 5 november 2015 om detaljerade bestämmelser för genomförande av de gemensamma grundläggande standarderna avseende luftfartsskydd (nedan *genomförandeförordningen*), som har ändrats flera gånger. Genom ändringsförordningen ändras i synnerhet de bestämmelser i genomförandeförordningen som gäller säkerhetsprövning av dem som arbetar inom luftfarten. De nya skyldigheterna i fråga om säkerhetsprövningen förutsätter kompletterande nationell lagstiftning, som genomförs genom att det till säkerhetsutredningslagen (726/2014) fogas befogenheter som möjliggör de säkerhetsutredningar som behövs.

Genomförandeförordningen och ändringsförordningen baserar sig på artikel 4.3 i förordningen om skyddsregler, där kommissionen ges genomförandebefogenheter och där det föreskrivs om förfarandet för fastställande av åtgärderna. Artikel 4.3 innehåller en hänvisning till det föreskrivande förfarande som avses i artikel 19.2, det vill säga det förfarande som det föreskrivs om i beslut 1999/468/EG. Förfarandet har anpassats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (nedan *förordningen om kommittéförfaranden*). Enligt artikel 13.1 c i förordningen om kommittéförfaranden ska granskningsförfarandet i artikel 5 i förordningen tillämpas, om det i den grundläggande akten hänvisas till det föreskrivande förfarandet i artikel 5 i beslut 1999/468/EG.

I artikel 4.3 i förordningen om skyddsregler ges kommissionen befogenheter att anta detaljerade bestämmelser för genomförandet av de gemensamma grundläggande standarderna i förordningens artikel 4.1 och de allmänna åtgärderna i artikel 4.2. Artikel 4.3 innehåller en förteckning över dessa standarder och åtgärder, vilka omfattar bland annat krav och förfaranden för tillträdeskontroll, krav i fråga om rekrytering av personal samt, vad beträffar frakt, post, förnödenheter för användning ombord och varuleveranser till flygplatsen, förfaranden för godkännande eller

utseende av säkerhetsgodkända speditörer, kända avsändare och kontoavsändare, samt de förpliktelser som dessa ska ha. De ändringar som föreslås i säkerhetsutredningslagen gäller särskilt ändringarna i de genomförandebestämmelser som antagits med stöd av artikeln i fråga.

Bakgrunden till ändringsförordningen och till denna proposition består också delvis av det internationella samarbetet i frågan. Syftena med ändringsförordningen är förenliga med den i Chicago upprättade konventionen angående internationell civil luftfart (FördrS 11/1949 med senare ändringar), i synnerhet bilaga 17 till konventionen, som gäller säkerheten inom den civila luftfarten. Propositionen bottnar dessutom i FN:s säkerhetsråds resolution 2309 (2016), där man uppmanar alla medlemsstater att vidta åtgärder för att bekämpa terrorism inom luftfarten och lyfter fram insiderhotet.

Efter att ändringsförordningen godkändes har genomförandeförordningens bestämmelser om rekrytering ändrats genom kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1583 av den 25 september 2019 om ändring av genomförandeförordning (EU) 2015/1998 om detaljerade bestämmelser för genomförande av de gemensamma grundläggande standarderna avseende luftfartsskydd, vad gäller cybersäkerhetsåtgärder. Ändringen gäller bland annat dem som i enlighet med det nationella säkerhetsprogrammet för civil luftfart har rättigheter som systemansvarig eller obebäddad och obegränsad tillgång till känsliga informations- och kommunikationstekniska system och känslig data som används inom luftfartsskyddet. Ändringen behandlas inte i denna proposition, eftersom den inte föranleder några ändringar i nationell lag. Med stöd av 19 § 1 mom. 5 punkten i säkerhetsutredningslagen är det redan nu möjligt att göra säkerhetsprövning i fråga om dessa personer.

1.2 Beredning

Beredningen av EU-rättsakten

Ändringsförordningen bereddes av kommittén för tillämpning av de gemensamma skyddsreglerna för den civila luftfarten. Ändringsförordningen har antagits i enlighet med granskningsförfarandet enligt artikel 5 i förordningen om kommittéförfaranden. Kommittén fick den 26 oktober 2018 ett förslag till ändring av genomförandeförordningen (D059370/02), och vid sitt möte den 21 november 2018 antog kommittén ett yttrande där den ställde sig positiv till ändringsförslaget.

Finland ansåg att de krav på säkerhetsprövning som föreslogs vid förhandlingarna behövs för att man på unionsnivå effektivt ska kunna förbättra beredskapen att reagera på verksamhet som äventyrar säkerheten inom luftfarten, i synnerhet på insiderhot. Finland ansåg att det är viktigt att säkerhetsprövningen av dem vars arbetsuppgifter påverkar luftfartsskyddet inom den civila luftfarten är tillräckligt omfattande, även om säkerhetsprövningarna leder till ökade säkerhetsutredningskostnader för olika aktörer och även om de förutsätter vissa ändringar i den nationella lagstiftningen.

Information om behandlingen av ändringsförordningen och det förslag som lämnades till kommittén finns i kommissionens register över kommittéhandlingar under ärendenumret [CMTD \(2018\) 1228](#).

Kommunikationsministeriet beredde ändringsförordningen i samarbete med företrädare för justitieministeriet, skyddspolisen och Trafiksäkerhetsverket. Riksdagen informerades om änd-

ringsförslaget genom en E-skrivelse ([E 90/2018 rd](#), på finska), som behandlades i trafikdelegationen (EU 22). Riksdagens kommunikationsutskott gav utlåtandet [KoUU 34/2018 rd](#), som behandlades i stora utskottet den 16 november 2018.

Beredningen av propositionen

För beredningen av propositionen tillsatte justitieministeriet den 17 juni 2019 en arbetsgrupp bestående av företrädare för justitieministeriet, kommunikationsministeriet, inrikesministeriet, skyddspolisen och Transport- och kommunikationsverket. Till arbetsgruppen hörde dessutom som permanent sakkunnig en företrädare för Finavia Abp. Arbetsgruppens mandatperiod var den 17 juni till den 31 oktober 2019. Genom ett beslut av den 28 oktober 2019 förlängdes arbetsgruppens mandatperiod till den 30 november 2019.

Arbetsgruppens utkast till proposition var på remiss från den 14 november 2019 till den 3 januari 2020 på webbplatsen [utlåtande.fi](#). Begäran om utlåtande sändes till kommunikationsministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, utrikesministeriet, statsrådets kansli, Transport- och kommunikationsverket, Polisstyrelsen, centralkriminalpolisen, skyddspolisen, huvudstaben, dataombudsmannen, underrättelsetillsynsombudsmannen, Finavia Abp, S:t Michels stad, Saimaan lentoasema säätiö sr, Seinäjoen lentoasema Oy, arbetstagarnas centralorganisationer, Finlands näringsliv rf, Företagarna i Finland rf, arbetstagarförbund som representerar luftfarts- och fraktbranschen, Finnair Abp, Nordic Regional Airlines Oy samt centrala företag som levererar och transporterar frakt, post och förnödenheter.

Yttranden om utkastet till proposition lämnades inom tidsfristen av kommunikationsministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, Polisstyrelsen, centralkriminalpolisen, Huvudstaben, underrättelsetillsynsombudsmannen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, STTK rf, Fackförbundet Pro rf, Suomen Lentäjaliitto – Finnish Pilots' Association ry, Finlands näringsliv rf, Finlands Speditions- och Logistikförbund rf, Finlands Fjärr-Express Ab och Finavia Abp. Ett sammandrag av yttrandena har utarbetats.

Beredningsunderlaget till propositionen finns på justitieministeriets webbplats under projektnumret [OM015:00/2019](#).

2 Ändringsförförordningens målsättning och huvudsakliga innehåll

2.1 De viktigaste ändringarna i genomförandeförordningen

Genom ändringsförförordningen strävar man efter att svara på insiderhotet, som identifierats internationellt inom ramen för bekämpandet av terrorismen. Med insiderhot avses att personer som arbetar inom luftfarten deltar i verksamhet som äventyrar luftfarten. De mest betydande ändringarna gäller säkerhetsprövning av personal med kopplingar till luftfartsskyddet inom den civila luftfarten och av personer som har tillgång till bland annat frakt, post, materiel, och förnödenheter som varit föremål för säkerhetsåtgärder. Ändringarna gäller till denna del punkt 2, 26, 44 och 45 i bilagan till ändringsförförordningen. Genom dessa punkter ändrades punkt 1.2.3, 11.1, 11.5.1 och 11.6.3.5 i genomförandeförordningen.

De ändringar som gjorts i bestämmelserna om rekrytering tillämpas till stor del först efter en övergångsperiod. Säkerhetsprövningar enligt gammal modell görs till och med den 30 december 2020, som är den sista dagen av övergångsperioden, och de förblir giltiga som längst till och med den 30 juni 2023. Säkerhetsprövningar enligt gammal modell ska minst fastställa personens identitet på grundval av dokumentation, omfatta straffregistren i alla hemvistländer under minst

de fem senaste åren samt omfatta anställning, utbildning och eventuella luckor i anställnings- eller utbildningsförteckningen under minst de senaste fem åren. Genomförandeförordningen har tidigare även innehållit bestämmelser om pålitlighetskontroller före anställning, som inte har kunnat göras efter den 31 juli 2019. Personer som med tillfredsställande resultat har genomgått en pålitlighetskontroll före anställning ska senast den 30 juni 2020 genomgå en säkerhetsprövning enligt gammal modell. Det har krävts att en pålitlighetskontroll före anställning minst ska fastställa personens identitet på grundval av dokumentation, omfatta anställning, utbildning och eventuella luckor i anställnings- eller utbildningsförteckningen under minst de senaste fem åren samt innebära att personen undertecknar en försäkran om eventuellt kriminellt förflutet i alla hemvistländer under minst de senaste fem åren.

Bestämmelserna om säkerhetsprövning har genom ändringsförordningen ändrats så att säkerhetsprövningar enligt gammal modell i fortsättningen kallas vanlig säkerhetsprövning (den ändrade punkt 11.1.4). Dessutom tas det i bruk en ny kategori av säkerhetsprövning, som kallas utökad säkerhetsprövning (den ändrade punkt 11.1.3). Utöver vad som föreskrivs om vanlig säkerhetsprövning ska en utökad säkerhetsprövning även omfatta underrättelser och annan relevant information som är tillgänglig för de behöriga nationella myndigheterna och som de anser kan vara relevanta för en persons lämplighet att arbeta i funktioner som kräver en utökad säkerhetsprövning (den ändrade punkt 11.1.3 d).

Hur den ändrade punkt 11.1.3 d ska tolkas står öppet i fråga om vilken information som ska betraktas som underrättelser. Vid tolkningen av punkten bör både genomförandeförordningen och ändringsförordningen beaktas, liksom också förordningen om skyddsregler, som definierar gränserna för kommissionens utövande av befogenheter. I de nämnda rättsakterna definieras inte underrättelser, men säkerhetsprövning definieras i artikel 3.15 i förordningen om skyddsregler. Enligt artikeln avses med säkerhetsprövning dokumenterad kontroll av en persons identitet, inbegripet ett eventuellt kriminellt förflutet, som ingår i bedömningen av en persons lämplighet för obehedsagat tillträde till behörighetsområden. Enligt punkt 11.0.9, som genom ändringsförordningen fogats till genomförandeförordningen, ska medlemsländer när de avgör pålitligheten avseende en person som genomgår den process som beskrivs i punkterna 11.1.3 och 11.1.4 åtminstone beakta de brott som avses i förteckningen i bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/681 och de terroristbrott som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541. Direktiven i fråga gäller huvudsakligen grov brottslighet, såsom människohandel, organiserad brottslighet, sexuellt utnyttjande av barn, penningtvätt, it-brottslighet, miljöbrott, narkotikabrott och terroristbrott. Vilken betydelse punkten har när det gäller underrättelserna är inte helt klart, men dess syfte verkar vara att åtminstone sådana underrättelser som gäller de brott som nämns i rättsakterna i fråga ska omfattas av den utökade säkerhetsprövningen. Till övriga delar ser det ut att vara upp till medlemsstaterna att fastställa vilka typer av underrättelser säkerhetsprövningen ska omfatta. När det gäller underrättelserna bör även beaktas artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen, som gäller befogenhetsfördelningen mellan Europeiska unionen och medlemsstaterna i fråga om den nationella säkerheten. Enligt artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen ska den nationella säkerheten också i fortsättningen vara varje medlemsstats eget ansvar. EU-lagstiftningen omfattar ändå också områden med direkt eller indirekt betydelse för den nationella säkerheten och den allmänna ordningen.

Säkerhetsprövningen har tidigare gällt främst personer som rekryteras för att utföra, eller ansvara för genomförandet av, säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder. Personer som rekryteras för att utföra, eller ansvara för genomförandet av, säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på en flygplats behörighetsområde ska i fortsättningen ha genomgått en utökad säkerhetsprövning (den ändrade punkt 11.1.1). Också de personer som har tillträde till en flygplats behörighetsområde (den ändrade punkt 1.2.3.1) och de personer som avses i genomförandeförordningens ändrade punkter 11.5.1 (instruktörer) och

11.6.3.5 (personer som utför validering av luftfartsskydd i EU) ska genomgå en utökad säkerhetsprövning.

Personer som rekryteras för att utföra, eller ansvara för genomförandet av, säkerhetsåtgärder på annat område än på ett behörighetsområde ska i fortsättningen ha genomgått en utökad säkerhetsprövning eller vanlig säkerhetsprövning (den ändrade punkt 11.1.2). Detta avser anställda inom organisationen för en i genomförandeförordningen avsedd känd avsändare, säkerhetsgodkänd speditör, säkerhetsgodkänd leverantör eller känd leverantör. Dessa personers arbetsuppgifter omfattar vanligen säkerhetsåtgärder i fråga om flygfrakt, flygpost, förnödenheter för användning ombord på luftfartyg eller varuleveranser till flygplatser. Tidigare har det förutsatts att de genomgår antingen en säkerhetsprövning eller en pålitlighetskontroll före anställning. I fortsättningen gäller bestämmelserna om utökad och vanlig säkerhetsprövning även dem som har oeskorterad tillgång till flygfrakt och post, lufttrafikföretagens post och materiel, förnödenheter som används ombord och varuleveranser till flygplatser som varit föremål för de föreskrivna säkerhetsåtgärderna (den ändrade punkt 11.1.2). För att få oeskorterad tillgång till flygfrakt eller flygpost måste en person tidigare med tillfredsställande resultat ha genomgått antingen en säkerhetsprövning eller en pålitlighetskontroll före anställningen (den upphävda punkt 6.1.3). Efter övergångsperioden är det den behöriga nationella myndigheten som i enlighet med den gällande nationella lagstiftningen bestämmer vilken typ av säkerhetsprövning som ska genomföras (den ändrade punkt 11.1.2). Bestämmelsen ger nationellt handlingsutrymme när det gäller vilken nivå av säkerhetsprövning den nationella lagstiftningen kräver.

Efter övergångsperioden ska säkerhetsprövningar dessutom omfattas av antingen den löpande översyn som det föreskrivs om i den nya punkt 11.1.7 a eller den upprepning av säkerhetsprövningen med jämna mellanrum som det föreskrivs om i den nya punkt 11.1.7 b. Enligt punkt 11.1.7 a ska det i den nationella lagstiftningen föreskrivas om en mekanism för löpande översyn av de villkor som anges i punkterna 11.1.3 och 11.1.4. Den behöriga myndigheten, operatören eller den utfärdande verksamhetsutövaren ska utan dröjsmål underrättas om alla eventuella händelser som kan påverka den berörda personens pålitlighet. Förfaranden för anmälan och informationsutbyte mellan behöriga myndigheter, operatörer och verksamhetsutövare, liksom informationens innehåll, ska fastställas och övervakas i enlighet med nationell lagstiftning. Enligt punkt 11.1.7 b ska säkerhetsprövningen upprepas med jämna mellanrum på högst tolv månader för utökade säkerhetsprövningar eller tre år för vanliga säkerhetsprövningar. Den nya punkt 11.1.7 medger nationellt handlingsutrymme, så att medlemsstaterna kan välja om de tar i bruk alternativ a eller b.

2.2 Ikraftträdande av och övergångsperioder i ändringsförordningen

Bestämmelser om ikraftträdandet av ändringsförordningen finns i artikel 2, enligt vilken förordningen träder i kraft den 1 februari 2019. Enligt artikel 2 ska punkterna 2, 20, 25, 26, 28–38, 44 och 45 i bilagan till ändringsförordningen emellertid tillämpas först från och med den 31 december 2020. Till de bestämmelser som börjar tillämpas senare hör de bestämmelser om identitetskort, rekrytering, utbildning och säkerhetsprövning som behandlas ovan.

Enligt punkt 27 i bilagan till ändringsförordningen ska de pålitlighetskontroller före anställning som det tidigare föreskrevs om i punkt 11.1.2 i genomförandeförordningen upphöra senast den 31 juli 2019. Personer som före den dagen med tillfredsställande resultat har genomgått en pålitlighetskontroll före anställning ska senast den 30 juni 2020 genomgå en säkerhetsprövning enligt gammal modell. I de fall som avses i punkt 11.1.2 i genomförandeförordningen ska det från den 1 augusti 2019 till utgången av övergångsperioden den 30 december 2020 genomföras

en säkerhetsprövning enligt gammal modell i samband med nyrekryteringar. De andra ändringarna av punkt 11.1.2 blir tillämpliga den 31 december 2020. Från och med den dagen ska de personer som avses i punkten genomgå antingen en utökad eller en vanlig säkerhetsprövning.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

3.1 Informationskällor vid säkerhetsprövning

Säkerhetsutredningslagen innehåller bestämmelser om när det får göras en normal, omfattande eller begränsad säkerhetsutredning av person i fråga om någon som ska utses till eller som arbetar med ett uppdrag. Det är i regel skyddspolisens som genomför säkerhetsutredningar. En säkerhetsutredning av person görs genom att registeruppgifter om personen kontrolleras på det sätt som föreskrivs i lagens 4 kap. samt vid behov genom att personen intervjuas om sin situation i allmänhet, vistelse utomlands, utländska bindningar och andra sådana omständigheter som är av särskild betydelse för bedömningen av personens oberoende och tillförlitlighet i andra avseenden med tanke på de arbetsuppgifter som föranleder utredningen (23 § 1 mom.). En säkerhetsutredning får bygga på uppgifter som finns i myndighetsregister och i andra informationskällor, beroende på hur utförlig säkerhetsutredningen är, i enlighet med vad som föreskrivs i lagens 25–32 §.

Sökanden ska underrättas skriftligt eller muntligt om att säkerhetsutredningen har avslutats och om innehållet i utredningen. En säkerhetsutredning får innehålla sekretessbelagda uppgifter endast i sådan form och i sådan omfattning som i det aktuella fallet behövs för att syftet med utredningen ska uppnås och det är uppenbart att lämnandet av uppgifterna inte äventyrar statens säkerhet eller andra i säkerhetsutredningslagens 1 § avsedda allmänna intressen. Om uppgifter om ett brottmål under behandling tas in i en säkerhetsutredning, ska det samtidigt uppges i vilken fas av behandlingen ärendet befinner sig när säkerhetsutredningen lämnas. En säkerhetsutredning binder inte den för vars räkning utredningen har gjorts, och en säkerhetsutredning av person får inte innehålla myndighetens bedömning av personens oförvitlighet, tillförlitlighet eller lämplighet för en tjänst eller ett uppdrag.

En begränsad säkerhetsutredning av person enligt säkerhetsutredningslagens 21 § bygger på uppgifter ur straffregistret och motsvarande register som förs i andra stater. Utredningen kan i enlighet med 26 § dessutom bygga på sådana registeruppgifter från en utländsk myndighet som den som utredningen gäller själv har lämnat. De uppgifter som en begränsad säkerhetsutredning av person bygger på kan anses uppfylla kravet i genomförandeförordningens ändrade punkt 11.1.4 b, enligt vilken en vanlig säkerhetsprövning ska omfatta straffregistren i alla hemvistländer under minst de senaste fem åren. Fastställandet av personens identitet och utredningen över anställning och utbildning, som förutsätts i punkt 11.1.4 a och c, ingår inte i säkerhetsutredningen, utan ska utföras av personens arbetsgivare.

I säkerhetsutredningslagens 25 § finns bestämmelser om informationskällorna vid normal säkerhetsutredning av person, som det föreskrivs om i lagens 19 §. Dessa informationskällor omfattar skyddspolisens och Huvudstabens underrättelseinformation samt kriminalunderrättelseinformation. Enligt 25 § 1 mom. 4 punkten i säkerhetsutredningslagen får en säkerhetsutredning bygga på bland annat sådana uppgifter som avses i 48 § 1 mom. och 49 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019, nedan *polisens personuppgiftslag*), det vill säga sådana personuppgifter som skyddspolisens registrerat och som behövs för att skydda den nationella säkerheten, för att förhindra, avslöja och utreda verksamhet och förehavanden som hotar stats- och samhällsordningen eller statens säkerhet samt för att förhindra och avslöja brott som hotar stats- och samhällsordningen eller statens säkerhet (nedan *skyddspolisens underrät-*

telseinformation). Enligt 25 § 1 mom. 5 punkten får en säkerhetsutredning även bygga på uppgifter som finns i huvudstabens säkerhetsdataregister. Enligt 15 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten (332/2019) används säkerhetsdataregistret för skötseln av sådana uppgifter för förebyggande och avslöjande av brott som avses i 86 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014). Enligt den bestämmelsen handlar det om brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret. Försvarsmakten för dessutom in uppgifter som gäller militär underrättelseinhämtning i det register för militär underrättelseverksamhet som avses i 13 och 14 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten. Uppgifter ur registret för militär underrättelseverksamhet används inte för säkerhetsutredningar. I 25 § 2 mom. i säkerhetsutredningslagen föreskrivs det dessutom om förutsättningarna för att det för en normal säkerhetsutredning ska få användas en anmälan som centralkriminalpolisen gjort utifrån sådana uppgifter om persongrupper i polisens personregister som avses i 7 § 2 mom. i polisens personuppgiftslag (nedan *kriminalunderrättelseinformation*). Med stöd av bestämmelsen behandlas bland annat uppgifter om personer med anknytning till organiserad brottslighet.

Eftersom normala säkerhetsutredningar redan enligt den gällande lagen bygger på sådana uppgifter i personregister som omfattar sådana underrättelser som avses i ändringsförordningen, motsvarar den nationella regleringen det som genomförandeförordningens ändrade punkt 11.1.3 förutsätter i fråga om utökade säkerhetsprovningar. Genom ändringsförordningen har dock den personkrets som utökade säkerhetsprovningar tillämpas på utvidgats, vilket föranleder ändringar i den nationella lagen.

3.2 Löpande kontroll av uppgifter

I 51 och 52 § i säkerhetsutredningslagen föreskrivs det om kontroll av oförvitligheten. Enligt 51 § får skyddspolisen samköra uppgifterna i registret över säkerhetsutredningar med uppgifter i informationssystemet för polisärenden samt med uppgifter om anhängiga brottmål och avgöranden i brottmål i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem i syfte att klarlägga om säkerhetsutredningar eller intyg som utfärdats över dem fortfarande ska få vara giltiga. I 52 § föreskrivs det om lämnande av de uppgifter som framkommit vid kontrollen till den som ansökt om säkerhetsutredning och om skyldigheten att höra den som utredningen gäller.

Utifrån bestämmelserna i säkerhetsutredningslagen kan de straffregisteruppgifter som krävs vid vanliga och utökade säkerhetsprovningar kontrolleras på det sätt som förutsatts i punkt 11.1.7 a i ändringsförordningen. De nuvarande bestämmelserna tillåter inte att kontrollen omfattar underrättelseinformation, och bestämmelserna behöver därför ändras till denna del.

3.3 Persongrupper som ska genomgå säkerhetsprovning

En säkerhetsutredning av person får göras endast när personen i fråga håller på att utses eller antas till uppgifter som avses i säkerhetsutredningslagens 19–21 §. Enligt 21 § 1 mom. 4 punkten i säkerhetsutredningslagen får en begränsad säkerhetsutredning av person göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som har tillträde till för allmänheten stängda lokaler på flygplatser eller i hamnar eller på andra trafikområden av betydelse för fortsatta och säkra trafikförbindelser inom och utom landet eller till platser som är av betydelse för allmänt fungerande datakommunikationsförbindelser eller el- och energiproduktion. Med stöd av bestämmelsen får en begränsad säkerhetsutredning av person göras om personen utför, eller ansvarar för genomförandet av, säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på ett behörighetsområde, i enlighet med de tidigare kraven i genomförandeförordningen. Enligt den

ändrade punkt 11.1.1 ska dessa personer i fortsättningen dock genomgå en utökad säkerhetsprövning, och lagen behöver ändras till denna del.

Personer som har rekryterats för att utföra, eller ansvara för genomförandet av, säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på annat område än på ett behörighetsområde har i regel genomgått en pålitlighetskontroll före anställning. Också de som har oeskorterad tillgång till flygfrakt och flygpost, lufttrafikföretagens post och materiel, förnödenheter för användning ombord på luftfartyg eller varuleveranser till flygplatser som varit föremål för de föreskrivna säkerhetsåtgärderna har i regel genomgått en pålitlighetskontroll före anställning. Den ändrade punkt 11.1.2 förutsätter att dessa personer efter övergångsperioden ska genomgå en utökad säkerhetsprövning eller en vanlig säkerhetsprövning. De som efter den 1 augusti 2019 rekryteras under övergångsperioden ska genomgå en säkerhetsprövning enligt gammal modell. Till denna del föranleder ändringsförordningen ändringar i säkerhetsutredningslagen. Förordningen lämnar nationellt handlingsutrymme i fråga om vilken typ av säkerhetsprövning personerna ska genomgå.

3.4 Att ansöka om säkerhetsutredning

Enligt säkerhetsutredningslagens 15 § 1 mom. får, om inte något annat följer av internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet eller om inte något annat föreskrivs i lag, utredning sökas av arbetsgivaren till den som utredningen gäller eller av den som står för förordnandet av det uppdrag eller arbetsuppgifter inom det uppdrag som den som utredningen gäller kommer att sköta eller sköter. Ansöka om säkerhetsutredning av person får således göras endast av personens arbetsgivare eller uppdragsgivare. De som ansöker om säkerhetsutredningar av personer inom luftfarten är för närvarande flygplatsoperatörer, flygbolag i fråga om sin besättning samt säkerhetsgodkända speditörer, säkerhetsgodkända leverantörer och kända leverantörer i fråga om sina säkerhetsansvariga. Leveranser av flygfrakt och varuleveranser till flygplatser utförs av hundratals företag av varierande storlek. Man känner inte till allas bakgrund och grad av tillförlitlighet. Eftersom flygplatsoperatören står i ett uppdragsförhållande till bara en del av de företag som är verksamma på flygplatsen eller levererar varor dit, kan flygplatsoperatören inte ansöka om säkerhetsutredningar av personer vid alla företag.

Enligt 99 § i luftfartslagen (864/2014) och enligt genomförandeförordningen svarar flygplatsoperatören för genomförandet av de åtgärder och arrangemang som förutsätts på flygplatsen för luftfartsskyddet. För att säkerställa att denna uppgift fullgörs effektivt är det motiverat att i lagstiftningen ta in bestämmelser som ger flygplatsoperatören rätt att ansöka om säkerhetsutredningar av personer som avses i genomförandeförordningen. Ändringsförordningen innehåller inga bestämmelser om genomförandet av säkerhetsprövningar.

3.5 Bestämmelser som inte föranleder lagändringar

Punkterna 1, 3–25, 28–43 och 46–52 i bilagan till ändringsförordningen kräver inga kompletterande nationella bestämmelser, utan är direkt tillämpliga. Till förordningen har fogats nya krav och standarder som gäller bland annat skannerutrustning för skor, metalldetektorer för skor, sprängämnesdetektorer för skor samt utrustning för att detektera sprängämnesångor. Det har också gjorts ändringar i certifieringen och godkännandet av personer som arbetar med röntgen eller med utrustning för att detektera sprängämnen. Dessutom har det gjorts ändringar i bestämmelserna om genomförandet av säkerhetsundersökningar och i bestämmelserna om bevarande av uppgifter om dem i elektronisk form. Till förordningen har även fogats en definition av radikaliserings.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att säkerhetsutredningslagens bestämmelse om normal säkerhetsutredning av person ändras så att en normal säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som inom luftfarten ansvarar för eller utför säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på en flygplats behörighetsområde eller som i sina arbetsuppgifter annars har självständigt tillträde till en flygplats behörighetsområde. Ändringen behövs för att de nationella myndigheterna ska kunna göra de utökade säkerhetsprövningar som genomförandeförordningen kräver att personerna i fråga genomgår. I propositionen föreslås det också att det ska få göras en normal säkerhetsutredning av person i fråga om säkerhetsansvariga vid företag som levererar varor till flygplatser. Ändringsförordningen medger nationellt handlingsutrymme att besluta om de säkerhetsansvariga ska genomgå en utökad eller vanlig säkerhetsprövning. Den normala säkerhetsutredningen av person uppfyller de krav som ändringsförordningen ställer på utökad säkerhetsprövning.

Genom de föreslagna ändringarna i säkerhetsutredningslagen bli det möjligt att göra en begränsad säkerhetsutredning av person i fråga om den som har sådana arbetsuppgifter inom luftfarten som anknyter till säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på annat område än på en flygplats behörighetsområde eller som arbetar med uppgifter som ger personen självständig tillgång till flygfrakt, flygpost, lufttrafikföretagens post och materiel, förnödenheter för användning ombord på luftfartyg eller varuleveranser till flygplatser efter att de har varit föremål för säkerhetsåtgärder. Ändringsförordningen medger nationellt handlingsutrymme att besluta om dessa personer ska genomgå en utökad eller vanlig säkerhetsprövning. Den begränsade säkerhetsutredningen av person uppfyller de krav som ändringsförordningen ställer på vanlig säkerhetsprövning.

Enligt förslaget fogas till säkerhetsutredningslagen en ny bestämmelse om användning av polisens kriminalunderrättelseinformation och skyddspolisens underrättelseinformation vid kontroll av oförvitligheten när den ursprungliga normala säkerhetsutredningen av person har gjorts för att de personer som avses i genomförandeförordningen ska ha genomgått säkerhetsprövning. Ändringen behövs för att genomföra förpliktelsen i ändringsförordningen. Att använda underrättelseinformation vid kontroll av oförvitligheten anses motiverat också med hänsyn till den nationella säkerheten. Genomförandeförordningen medger nationellt handlingsutrymme att välja om man tar i bruk en mekanism för löpande kontroll eller upprepar säkerhetsutredningarna med jämna mellanrum. I denna proposition föreslås löpande kontroll, vilket kan genomföras genom den kontroll av oförvitligheten som redan ingår i lagen. Omfattningen av de underrättelser som förordningen förutsätter behandlas i avsnitt 2 (Nuläge och bedömning av nuläget).

Enligt förslaget ska skyddspolisen lämna den som ansökt om säkerhetsutredning sådana uppgifter som framkommit vid kontrollen av oförvitligheten och som är nödvändiga för att avvärja ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten och sådana uppgifter i den anmälan som avses i 25 § 2 mom. enligt vilka det finns grundad anledning att misstänka att personen har gjort sig skyldig till deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller att personen gynnar en organiserad kriminell sammanslutnings åtgärder. Ändringarna behövs för att genomföra underrättelseskyldigheten enligt ändringsförordningen. Ändringsförordningen kräver att den behöriga myndigheten, operatören eller den utfärdande verksamhetsutövaren snabbt underrättas om alla eventuella händelser som kan påverka den berörda personens pålitlighet.

Det föreslås att det till luftfartslagens 101 § fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket flygplatsoperatören i fråga om de personer som avses i paragrafens 1 mom. får ansöka om säkerhetsutredning

av person i enlighet med säkerhetsutredningslagen och trots sekretessbestämmelserna till personens arbetsgivare får lämna uppgifter som framkommit vid utredningen eller vid kontroll av oförvitligheten, om uppgifterna är nödvändiga för säkerhetsprövningen. I momentet föreslås även bestämmelser som gäller de skyldigheter som arbetsgivare som har erhållit sådana uppgifter har i fråga om behandling av uppgifterna och sekretess.

Enligt förslaget fogas till paragrafen också ett nytt 3 mom., enligt vilket flygplatsoperatören trots sekretessbestämmelserna ska lämna Transport- och kommunikationsverket sådana uppgifter som framkommit vid säkerhetsprövning eller vid därtill hörande löpande kontroll av uppgifter, om uppgifterna är nödvändiga när beviljande eller återkallelse av ett sådant godkännande eller tillstånd som avses i 1 mom. bedöms. Denna skyldighet ska även gälla arbetsgivare som har ansökt om säkerhetsutredning av person i syfte att genomföra en säkerhetsprövning.

Bestämmelserna gör det möjligt att inom luftfartssektorn centralisera ansökningarna om säkerhetsutredning av person till en aktör med helhetsansvar. Detta effektiviserar ansökningsprocessen och främjar luftfartssäkerheten, och det anses därför vara ändamålsenligt av nationella skäl. Ändringsförordningen förutsätter inte att ansökningarna centraliseras, men genom en centralisering uppnås målen i genomförandeförordningen effektivare.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför en avsevärd ökning av antalet säkerhetsutredningar av personer. Enligt Transport- och kommunikationsverkets bedömning kommer 15 000–20 000 av de säkerhetsutredningar inom den civila luftfarten som hittills har gjorts i form av begränsade säkerhetsutredningar av personer att behöva göras på nytt i form av normala säkerhetsutredningar av personer. Dessutom kommer det att behöva göras ca 9 500 helt nya begränsade säkerhetsutredningar av personer, eftersom de som med tillfredsställande resultat har genomgått en pålitlighetskontroll före anställning ska genomgå en säkerhetsprövning senast den 30 juni 2020. År 2018 gjorde skyddspolisens totalt 34 239 begränsade och 25 526 normala säkerhetsutredningar av personer. Avgifterna för säkerhetsutredningar fastställs i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). För tillfället är avgiften för en begränsad säkerhetsutredning av person 60 euro och avgiften för en normal säkerhetsutredning av person 120 euro. Kostnaderna för normala säkerhetsutredningar av personer inom luftfarten kommer dock att vara högre än för andra normala säkerhetsutredningar av personer, eftersom kontrollen av oförvitligheten omfattar fler informationskällor. Det är ännu inte bestämt hur höga dessa avgifter ska vara, men följande beräkning utgår från att avgifterna för säkerhetsutredningar inom luftfarten blir 50 procent högre än för andra säkerhetsutredningar, det vill säga 180 euro.

Utifrån de ovannämnda siffrorna kan det beräknas att de nya begränsade säkerhetsutredningar som ändringsförordningen kräver till en början kommer att föranleda olika aktörer inom luftfarten kostnader på sammanlagt 570 000 euro. Kostnaderna fördelas på uppskattningsvis 350 företag. De begränsade säkerhetsutredningar som måste göras på nytt i form av normala säkerhetsutredningar bedöms leda till ökade kostnader på 1 800 000–2 400 000 euro inom luftfartssektorn. Dessa kostnader fördelas över flera år under den övergångsperiod som pågår till den 30 juni 2023, i takt med att de säkerhetsutredningar som tidigare gjorts upphör att gälla. En säkerhetsutredning gäller högst fem år, varefter den ska göras på nytt. Utöver ansökningsavgifterna föranleder ändringen administrativa kostnader för företagen. De kostnader som föranleder företagen kan komma att påverka de finska exportföretagens exportkostnader.

Det ökade antalet personer som ska utredas och de högre avgifterna innebär högre kostnader för företagen i branschen. De siffror som presenteras ovan är riktgivande uppskattningar av antalet personer som ska genomgå säkerhetsutredning. Det exakta antalet beror för det första på hur genomförandeförordningen tolkas och för det andra på hur företagen organiserar sin verksamhet. Företagen kan begränsa kostnadsökningen till exempel genom att organisera sin verksamhet så att en mindre del av personalen utför uppgifter som kräver att en säkerhetsutredning av person görs.

Vid beredningen av propositionen har man utrett möjligheten att Finavia Abp, som ägs av finska staten, med stöd av den föreslagna ändringen av luftfartslagens 101 § 2 mom. centraliserat sköter behandlingen av ansökningarna om säkerhetsutredningar inom luftfarten på de flygplatser som bolaget äger. Enligt Finavia Abp:s bedömning förutsätter ett sådant arrangemang ett nytt informationssystem, vilket i och med utvecklingen och ibruktagandet av systemet föranleder Finavia Abp sådana kostnader av engångsnatur som är betydande både ekonomiskt och med tanke på tillgången till arbetskraft. Därtill kommer årliga administrativa kostnader och licenskostnader för det nya systemet. Enligt Finavias uppskattning bör kostnaderna kunna täckas med intern finansiering. Centraliseringen kan medföra ekonomiska besparingar och en minskning av den administrativa bördan för de företag vars personal enligt luftfartslagstiftningen ska genomgå en säkerhetsprovning.

Konsekvenser för myndigheterna

Enligt skyddspolisens uppskattning medför de föreslagna ändringarna tilläggs-kostnader motsvarande högst 22 årsverken för skyddspolisens. När verksamheten inleds år 2020 är resursbehovet ca 12 årsverken. Skyddspolisens håller på att utveckla sitt informationssystem genom att öka automatiseringen av funktionerna, vilket gör det svårare att bedöma behovet av årsverken. Ändringarna måste göras enligt den tidtabell som ändringsförordningen förutsätter, och dessutom är det viktigt att smidigheten i lufttrafiken inte äventyras på grund av behandlingen av de säkerhetsutredningar av personer som rekryteringarna förutsätter. Eftersom de uppgifter som de nya normala säkerhetsutredningarna av personer förutsätter är mer omfattande, är det betydligt mer arbetsdrygt att genomföra dem än de begränsade säkerhetsutredningarna av personer. Kostnaderna för säkerhetsutredningar av personer täcks med avgifter enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Avgifterna täcker skyddspolisens kostnader för verkställigheten av lagen.

Enligt förslaget ska det vid kontrollen av oförvitligheten användas uppgifter ur skyddspolisens funktionella informationssystem och ur polisens underrättelsesystem (POTI), som upprätthålls av polisstyrelsen. Skyddspolisens bedömer att uppföljningen av dessa uppgifter behöver automatiseras så snart som möjligt, vilket förutsätter att ett nytt informationssystem skapas. Skyddspolisens har uppskattat att kostnaderna för utvecklandet av informationssystemet kommer att uppgå till ca 200 000 euro, vilket inbegriper kostnaderna för det expert- och projektarbete som behövs samt kostnaderna för genomförandet av systemet inklusive skapandet av säkra tekniska anslutningar till de register som används vid genomförandet av säkerhetsutredningarna. Dessa kostnader ska täckas inom ramen för skyddspolisens budget och debiteras retroaktivt i form av bruksavgifter och säkerhetsutredningsavgifter i enlighet med principerna för nettobudgeterad verksamhet.

Centralkriminalpolisen uppskattar att det ökade antalet förfrågningar om kriminalunderrättelseinformation medför ytterligare kostnader motsvarande 0,75 årsverken. Transport- och kommunikationsverket uppskattar att ändringsförordningen medför ytterligare kostnader motsvarande sammanlagt tre årsverken.

Vid säkerhetsutredningar av personer används uppgifter ur Huvudstabens säkerhetsdataregister och register för militärrättsvården. Förfrågningarna behandlas manuellt, vilket enligt Huvudstabens bedömning föranleder ett behov av ytterligare resurser om två årsverken vid den enhet inom Huvudstabens underrättelseavdelning som svarar för säkerhetsutredningar.

Andra samhälleliga konsekvenser

Vår säkerhetsmiljö har förändrats och blivit mer komplex under de senaste åren. Olika former av säkerhetsrelaterade yttringar, såsom terrorism och organiserad brottslighet, har dragit nytta av den globala verksamhetsmiljön. I kampen mot terrorismen står förmågan att bekämpa attacker mot samhället i centrum. I kampen mot den organiserade brottsligheten är det viktigt att försöka hindra den från att sprida sig till samhällsstrukturerna.

Samhället måste ha en ständig förmåga att bemöta föränderliga säkerhetshot. Särskilt viktigt är skyddet av objekt som gäller kritisk infrastruktur, och luftfartsskyddet som en del av den kritiska infrastrukturen är föremål för särskilt intresse. Förmågan att reagera på förändringarna i säkerhetsmiljön och prognostiseringen av dem kräver att de aktörer som ansvarar för säkerheten inom luftfarten har tillräckliga resurser och metoder och ett effektivt samarbete. Det är dessutom viktigt att betona förebyggande verksamhet för att man ska kunna svara på yttringar av säkerhetshot, såsom insiderhot, innan hotet realiseras och eventuella skador uppstår. När det gäller säkerheten inom luftfarten är det särskilt viktigt att kartlägga hoten i förväg.

Det förebyggande arbetet står i fokus i säkerhetsutredningsförfarandet. Syftet med säkerhetsutredningsförfarandet är att förhindra sådan verksamhet som äventyrar den nationella säkerheten eller ett synnerligen viktigt betydande enskilt ekonomiskt intresse. Utvidgningen av tillämpningsområdet för begränsade och normala säkerhetsutredningar av personer och av informationskällorna för kontroll av oförvitligheten förbättrar förutsättningarna att på förhand avvärja i synnerhet insiderhot som hänför sig till personalen inom luftfarten. En utvidgning av informationsunderlaget är av betydelse både med tanke på skyddet av den nationella säkerheten och i synnerhet med tanke på de grundläggande fri- och rättigheter som gäller individens liv och personliga trygghet.

Att förslaget möjliggör en centralisering av ansökningarna är av betydelse med tanke på luftfartssäkerheten. Genom att centralisera de ansökningar som gäller en viss flygplats till en enda aktör får man en bättre helhetsbild av de företag och personer som har kopplingar till luftfarten. Den centraliserade processen möjliggör således bättre bekämpning av insiderhot, det vill säga terrorism och organiserad brottslighet.

De föreslagna ändringarna har också andra konsekvenser med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. För säkerhetsutredningsförfarandet samlas det visserligen inte in någon ny information, utan förfarandet baserar sig på befintliga register. Det faktum att förfarandet utvidgas innebär dock inskränkningar av skyddet för privatlivet och dataskyddet för en större grupp människor än tidigare. Arbetstagarnas vilja att söka sig till arbetsuppgifter inom luftfartsbranschen kan påverkas av att de är medvetna om förfarandet, vilket skulle kunna påverka företagets möjligheter att få arbetskraft. Ökningen av antalet säkerhetsutredningar kan göra att det tar längre tid innan utredningarna blir klara, vilket har betydelse både för företagen och för de personer som söker sig till sådana arbetsuppgifter. Det som framkommer vid säkerhetsutredningsförfarandet kan också leda till att en person flyttas till andra arbetsuppgifter, till att anställningsförhållandet upphör eller till att personen inte blir anställd. Säkerhetsutredningsförfarandet är förknippat med en risk för felaktiga registeranteckningar, även om risken minskas av att den registrerade har rätt att antingen direkt eller indirekt kontrollera de anteckningar som gäller honom eller henne och att få dem rättade.

Propositionen har inga betydande konsekvenser för miljön, för jämställdhet mellan könen eller för barn.

5 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Säkerhetsprovningarna inom luftfarten görs i nuläget i enlighet med förfarandet i säkerhetsutredningslagen. Förfarandet har lämpat sig väl för detta ändamål. Också de säkerhetsprovningar som de ändrade bestämmelserna i genomförandeförordningen kräver kan göras i enlighet med samma förfarande, förutsatt att säkerhetsutredningslagens bestämmelser om de tillåtna grunderna för säkerhetsutredning och om informationskällorna vid kontrollen av oförvitligheten ändras. Fördelarna med detta alternativ är framför allt att förfarandet redan är i bruk och att praxis och informationssystemen redan finns.

En utredning enligt säkerhetsutredningslagen omfattar fler informationskällor än vad som förutsätts i genomförandeförordningen. Vid en säkerhetsutredning kan användas bland annat gränsbevakningsväsendets och Tullens register, register som gäller yrkesutövare eller näringsidkare och deras handlingsbehörighet samt utlänningsregistret och utskökningsregistret. Av detta följer å ena sidan att informationsunderlaget vid säkerhetsutredningar blir mer omfattande och att utredningarna därmed blir effektivare. Å andra sidan innebär detta en större inskränkning av skyddet för privatlivet för den som utredningen gäller.

I genomförandeförordningen förutsätts löpande översyn av de informationskällor som har använts vid säkerhetsprovningen av en person eller upprepning med jämna mellanrum på ett år för utökade säkerhetsprovningar och tre år för vanliga säkerhetsprovningar. I säkerhetsutredningslagen ingår redan nu bestämmelser om kontroll av oförvitligheten enligt 51 och 52 §, vilken lämpar sig för löpande översyn av uppgifterna. Uppgifterna kontrolleras kontinuerligt, men en säkerhetsutredning av person gäller i högst fem år, varefter den måste göras på nytt. Vid kontroll av oförvitligheten kontrolleras endast uppgifter som hänför sig till brott, och därför behöver de nationella bestämmelserna utvidgas i fråga om den underrättelseinformation som krävs vid en utökad säkerhetsprovning. Alternativet med en ny säkerhetsprovning varje år eller vart tredje år skulle föranleda högre kostnader. Dessutom framkommer ändringar i uppgifterna snabbare vid kontinuerlig kontroll.

I propositionen föreslås det att viss underrättelseinformation ska användas vid kontroll av oförvitligheten, när det är fråga om en sådan säkerhetsprovning som förutsätts i Europeiska unionens luftfartslagstiftning. Eftersom genomförandet av ändringsförordningen brådskar, har det inte varit möjligt att utreda om användningen av underrättelseinformation vid kontroll av oförvitligheten skulle behöva utvidgas till att gälla alla normala säkerhetsutredningar av personer. En utvidgning skulle ha avsevärd inverkan på skyddet för privatlivet och för personuppgifter. Alternativet att utvidga användningen av underrättelseinformation vid kontroll av oförvitligheten till att omfatta alla normala säkerhetsutredningar skulle dessutom föranleda högre kostnader.

Ett alternativ till att ändra säkerhetsutredningslagen skulle vara att i luftfartslagen eller säkerhetsutredningslagen ta in särskilda bestämmelser om säkerhetsprovning inom luftfarten. Då skulle det vara möjligt att noggrant avgränsa både de informationskällor som används vid den ursprungliga säkerhetsutredningen och de som används vid kontroll av oförvitligheten till vad EU-lagstiftningen förutsätter. I detta fall skulle bestämmelser om säkerhetsprovning dock finnas på flera olika ställen. Dessutom skulle ett nytt parallellt förfarande behöva skapas och nya informationssystem inrättas, vilket skulle föranleda ytterligare kostnader.

6 Remissvar

De flesta remissinstanserna ansåg att propositionen främjar säkerheten inom luftfarten bland annat när det gäller beredskapen för insiderhot. Vissa remissinstanser anförde att det är ett problem att propositionen i och med det ökade antalet säkerhetsutredningar medför ytterligare kostnader för företagen inom branschen och för exportföretagen och ansåg att det ökade antalet säkerhetsutredningar kan försvåra transporterna eller göra dem olönsamma. Propositionen bedömdes också kunna påverka tillgången till arbetskraft och förlänga säkerhetsutredningarnas behandlingstider.

Finlands näringsliv rf ansåg att den föreslagna bestämmelse i säkerhetsutredningslagen som möjliggör en centralisering av ansökningarna är förståelig med tanke på processeffektiviteten, men ansåg också att den försvårar för arbetsgivarna i situationer där det av säkerhetsutredningen framgår sådana betydelsefulla omständigheter som avses i lagen, eftersom arbetsgivaren inte har rätt att få kännedom om dessa omständigheter. Kommunikationsministeriet föreslog att bestämmelserna om centraliseringen skulle tas in i luftfartslagen i stället för i säkerhetsutredningslagen.

Den allmänna ändring i fråga om centraliseringen som ingick i utkastet har strukits, och i stället föreslås det att det till 101 § i luftfartslagen fogas en uttrycklig bestämmelse om flygplatsoperatörens rätt att ansöka om säkerhetsutredning samt bestämmelser om utlämnande och erhållande av uppgifter i anknytning till detta.

Förbundet Suomen Lentäjaliitto – Finnish Pilots' Association ry ansåg att förslaget är problematiskt med tanke på trafikflygarnas grundläggande fri- och rättigheter i det fallet att en person har vistats utomlands under åren för säkerhetsutredningen, eftersom det då inte finns uppgifter om personen från denna tid och personens möjligheter att få passertillstånd till behörighetsområden därför kan äventyras.

Enligt genomförandeförordningen ska en utökad säkerhetsprövning omfatta straffregistren i alla hemvistländer under minst de fem senaste åren. I genomförandeförordningen finns inga bestämmelser om undantag från skyldigheten eller om hur bristfälliga uppgifter kan påverka en persons chanser att genomgå säkerhetsprövningen med tillfredsställande resultat. Medlemsstaterna kan inte föreskriva om undantag från skyldigheten i genomförandeförordningen och inte heller utfärda bestämmelser om hur skyldigheten ska tolkas. Om straffregisteruppgifter till någon del saknas vid säkerhetsprövningen, bör man avgöra ärendet i fråga genom att tolka genomförandeförordningen. Enligt de uppgifter som erhållits vid beredningen av propositionen har det i praktiken inte förekommit några sådana fall som förbundet beskriver.

Försvarsministeriet, underrättelsetillsynsombudsmannen och Finlands näringsliv rf fäste uppmärksamhet vid att bara en typ av uppdrag som omfattas av normal säkerhetsutredning av person enligt förslaget berörs av den mera omfattande kontrollen av oförvitligheten, som innefattar underrättelseinformation, även om också andra uppdrag kan anses vara viktiga för samhällets säkerhet. Försvarsministeriet ansåg att det är motsägelsefullt att underrättelseinformation i fortsättningen ska användas vid kontroll av oförvitligheten i fråga om vissa normala säkerhetsutredningar, men inte i fråga om omfattande säkerhetsutredningar.

Det har inte funnits mycket tid för beredningen av propositionen, så man har hållit sig till att föreslå de ändringar i lagstiftningen som behövs för att fullgöra skyldigheterna enligt genomförandeförordningen. Ett förslag enligt vilket underrättelseinformation skulle användas i fråga om alla normala och omfattande säkerhetsutredningar skulle ha krävt en noggrann bedömning av

konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna och av kostnadseffekterna. Eftersom en inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna inte får vara mer omfattande än vad som är nödvändigt med hänsyn till syftet, skulle man i bedömningen behöva beakta bland annat de olika behov av underrättelseinformation som följer av kontexten för de olika uppdrag som kräver säkerhetsutredning.

Med anledning av remissvaren har dessutom avsnittet om propositionens konsekvenser kompletterats.

7 Specialmotivering

7.1 Säkerhetsutredningslagen

19 §. *När får en normal säkerhetsutredning av person göras.* I paragrafens 1 mom. föreslås en ny 7 punkt, enligt vilken en normal säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som inom luftfarten ansvarar för eller utför säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på en flygplats behörighetsområde eller som i sina arbetsuppgifter annars har självständigt tillträde till en flygplats behörighetsområde. En normal säkerhetsutredning av person enligt säkerhetsutredningslagen uppfyller kraven på utökade säkerhetsprövningar enligt den ändrade punkt 11.1.3 i genomförandeförordningen.

Den första persongrupp som den föreslagna bestämmelsen gäller är personer som ansvarar för säkerhetsåtgärder inom luftfarten. Sådana personer är bland andra säkerhetsinstruktörer och personer som utför validering av luftfartsskydd i EU, som enligt de ändrade punkterna 11.5.1 och 11.6.3.5 i genomförandeförordningen ska genomgå en utökad säkerhetsprövning, samt säkerhetsansvariga vid företag som fungerar som en i genomförandeförordningen avsedd känd avsändare, säkerhetsgodkänd speditör, säkerhetsgodkänd leverantör eller känd leverantör. Enligt den ändrade punkt 11.1.2 i genomförandeförordningen ska personer som ansvarar för säkerhetsåtgärder, bland annat säkerhetsansvariga vid företag, enligt nationell prövning ha genomgått antingen en utökad eller en vanlig säkerhetsprövning med tillfredsställande resultat. På grund av de säkerhetsansvarigas särskilda ställning har en högre kravnivå valts för dem. Bestämmelser om de andra personer som avses i punkt 11.1.2 tas enligt förslaget in i 21 § 1 mom. i den nya 4 a-punkten.

Till den andra persongruppen hör personer som utför säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på en flygplats behörighetsområde, vilka enligt den ändrade punkt 11.1.1 i genomförandeförordningen ska genomgå en utökad säkerhetsprövning.

Den tredje persongruppen omfattar andra personer som i sina arbetsuppgifter har självständigt tillträde till en flygplats behörighetsområde. Enligt genomförandeförordningens punkt 1.2.2.2 krävs för tillträde till en flygplats behörighetsområde ett behörighetskort eller ett besättningsidentitetskort, som enligt den ändrade punkt 1.2.3.1 kan utfärdas under förutsättning att personen har genomgått en utökad säkerhetsprövning med tillfredsställande resultat. Detta gäller till exempel besättningsmedlemmar på luftfartyg, marktjänstpersonal, personal inom kommersiella tjänster på flygplatsen, såsom i butiker och restauranger, underhållspersonal, montörer, flygplansmekaniker, personal inom frakttjänster, personal inom flygkontroll och flygtrafiktjänst, förare av flygplatsfordon, personal inom flygplatsens administration, studerande inom branschen samt räddningspersonal.

21 §. *När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras.* Till paragrafens 1 mom. fogas enligt förslaget en ny 4 a-punkt, som gör det möjligt att göra en begränsad säkerhetsutredning

av person i fråga om den som har arbetsuppgifter inom luftfarten som anknyter till säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder eller som arbetar med uppgifter som ger personen självständig tillgång till flygfrakt, flygpost, lufttrafikföretagens post och materiel, förnödenheter för användning ombord på luftfartyg eller varuleveranser till flygplatser efter att de har varit föremål för säkerhetsåtgärder. De personer som nämns i punkten ska enligt genomförandeförordningens ändrade punkt 11.1.2 genomgå antingen en utökad eller en vanlig säkerhetsprövning. En begränsad säkerhetsutredning av person enligt säkerhetsutredningslagen uppfyller kraven på vanliga säkerhetsprövningar enligt den ändrade punkt 11.1.4 i genomförandeförordningen.

De personer som avses i bestämmelsen arbetar på en flygplats utanför behörighetsområdet eller någon annanstans än på en flygplats inom organisationen för en i genomförandeförordningen avsedd känd avsändare, säkerhetsgodkänd speditör, säkerhetsgodkänd leverantör eller känd leverantör, och deras arbetsuppgifter omfattar säkerhetsåtgärder som gäller flygfrakt, flygpost, förnödenheter som används ombord eller varuleveranser till flygplatser. Vidare gäller bestämmelsen den som inte utför säkerhetsåtgärder men som har självständig tillgång till ovan avsedda försändelser eller förnödenheter efter att de har varit föremål för säkerhetsåtgärder.

Typiska arbetsuppgifter för anställda hos en *känd avsändare* är att packa, sända eller transportera flygfraktförsändelser. Typiska uppgifter för anställda hos en *säkerhetsgodkänd speditör* är uppgifter som speditör, chaufför och lagerpersonal. Säkerhetsgodkända speditörer utfärdar säkerhetsstatus för försändelser som levereras till en flygplats, varefter försändelsen inte längre behöver säkerhetskontrolleras. En *säkerhetsgodkänd leverantör* är ett företag som tillverkar och levererar produkter som är avsedda att användas, erbjudas och säljas ombord på ett luftfartyg under flygning. Av de anställda hos säkerhetsgodkända leverantörer ska de som sammanställer, förpackar, skyddar och transporterar förnödenheter till flygningar genomgå en säkerhetsutredning. En *känd leverantör* är ett företag som levererar varor för att säljas, användas eller på annat sätt tillhandahållas på en flygplats behörighetsområde. Sådana varor är exempelvis produkter för försäljning och användning i butiker och restauranger samt bränslen och isskydds- och avisningsmedel för användning på flygplatsen.

Det föreslås att paragrafens 1 mom. 4 punkt ändras så att det inte längre med stöd av den görs säkerhetsutredningar av personer som har tillträde till för allmänheten stängda lokaler på flygplatser. I fortsättningen ska säkerhetsutredning av dessa personer få göras med stöd av 19 § 1 mom. 7 punkten.

51 §. Kontroll av oförvitligheten och tillförlitligheten med hjälp av samkörning av personregister. Det föreslås att hänvisningen i 1 mom. till informationssystemet för polisärenden ersätts med en hänvisning till de uppgifter som avses i 5 § 1 och 2 mom. och 6 § i polisens personuppgiftslag. Ändringen hänför sig till en regleringslösning som gjordes i samband med revideringen av polisens personuppgiftslag, till följd av vilken det i lagen inte längre föreskrivs om vissa register utan om behandling för vissa ändamål. Motsvarande ändring har gjorts i 25 § 1 mom. 4 punkten i säkerhetsutredningslagen i samband med att polisens personuppgiftslag stiftades.

Till 1 mom. fogas en ny bestämmelse om användning av kriminalunderrättelseinformation som hänför sig till organiserad brottslighet och skyddspolisens underrättelseinformation vid kontroll av oförvitligheten och tillförlitligheten, när den ursprungliga normala säkerhetsutredningen av person har gjorts med stöd av 19 § 1 mom. 7 punkten för att kontrollera bakgrunden för personer som ansvarar för eller utför säkerhetsåtgärder på flygplatsen. Vid kontrollen ska man få använda kriminalunderrättelseinformation i enlighet med det förfarande och de begränsningar som föreskrivs i 25 § 2 mom. samt skyddspolisens underrättelseinformation enligt 48 § 1 mom. och 49 § i polisens personuppgiftslag. Genom ändringen genomförs den i genomförandeförordningens

ändrade punkt 11.1.7 a föreskrivna mekanismen för löpande översyn av de villkor som ingår i en säkerhetsprövning. Genom användningen av skyddspolisens underrättelseinformation och kriminalunderrättelseinformation uppfylls punktens krav på användning av underrättelser vid kontinuerlig kontroll.

Bestämmelser om begränsad användning av kriminalunderrättelseinformation finns i 25 § 2 mom. i säkerhetsutredningslagen. Enligt momentets 1 punkt får centralkriminalpolisen göra en anmälan till skyddspolisen, om den som utredningen gäller, utifrån de uppgifter som avses i 8 § i polisens personuppgiftslag, har återkommande kontakter av permanent natur med sådana personer som enligt domstolsbeslut ansetts ha deltagit i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller som i en pågående förundersökning eller åtalsprövning misstänkts ha deltagit i sådan verksamhet, om kontakterna kan göra den som utredningen gäller mottaglig för extern osaklig påverkan och därmed riskera skyddet för ett intresse som ligger till grund för säkerhetsutredningen.

Enligt 25 § 2 mom. 2 punkten får anmälan göras, om centralkriminalpolisen utifrån de uppgifter som avses i 8 § i polisens personuppgiftslag och andra eventuella upplysningar anser att det föreligger grundad anledning att misstänka att den som utredningen gäller gjort sig skyldig till deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och det är nödvändigt att förmedla informationen för att skydda ett intresse som ligger till grund för säkerhetsutredningen mot åtgärder eller påverkan från organiserade kriminella sammanslutningars sida eller för att förebygga brott.

Enligt 25 § 2 mom. 3 punkten får anmälan dessutom göras, om det i de uppgifter som avses i 8 § i polisens personuppgiftslag, i fråga om den som utredningen gäller, finns flera sådana anteckningar som till sin natur och sitt innehåll är betydande för bedömningen av personens tillförlitlighet och som sammantagna ger centralkriminalpolisen grundad anledning att misstänka att den som utredningen gäller kan äventyra skyddet för sådana sekretessbelagda handlingar och uppgifter i dem som personen fått i den arbetsuppgift som ligger till grund för utredningen och som hör till säkerhetsklass I eller II eller där obehörigt avslöjande eller obehörig användning av sekretessbelagda uppgifter i sådana handlingar i övrigt kan orsaka särskilt stor eller betydande skada för de allmänna intressen som avses i sekretessbestämmelsen, och därmed gynna organiserade kriminella sammanslutningars åtgärder, om det är nödvändigt att förmedla informationen för att skydda statens viktiga säkerhetsintressen mot åtgärder eller påverkan från organiserade kriminella sammanslutningars sida eller för att förebygga brott.

Bestämmelser om personuppgifter som skyddspolisen behandlar finns i 48 § 1 mom. och 49 § i polisens personuppgiftslag. Enligt 48 § 1 mom. i den lagen får skyddspolisen behandla personuppgifter som behövs för att skydda den nationella säkerheten, för att förhindra, avslöja och utreda verksamhet och förehavanden som hotar stats- och samhällsordningen eller statens säkerhet samt för att förhindra och avslöja brott som hotar stats- och samhällsordningen eller statens säkerhet.

52 §. Åtgärder på grundval av kontrollen. I paragrafen föreslås ändringar med anledning av de föreslagna ändringarna i 51 § i fråga om användningen av underrättelseinformation. Bestämmelserna i paragrafens 2 mom. utvidgas så att skyddspolisen trots sekretessbestämmelserna utöver brottsmisstankar och domar även ska lämna den som ansökt om säkerhetsutredning av person uppgifter som är nödvändiga för att avvärja ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten och sådana uppgifter i den anmälan som avses i 25 § 2 mom. enligt vilka det finns grundad anledning att misstänka att personen har gjort sig skyldig till deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller att personen gynnar en organiserad kriminell samman-

slutnings åtgärder. Genom bestämmelsen fullgörs skyldigheten enligt genomförandeförordningens ändrade punkt 11.1.7 a att underrätta den behöriga myndigheten, operatören eller den utfärdande verksamhetsutövaren om alla eventuella händelser som kan påverka den berörda personens pålitlighet.

Tröskeln för utlämnande av underrättelseinformation motsvarar den som föreskrivs i polislagens (872/2011) 5 a kap. 4 § 1 mom., enligt vilket en allmän förutsättning för användning av en metod för civil underrättelseinhämtning är att användningen av den är nödvändig för att få viktig information om sådan verksamhet som är föremål för civil underrättelseinhämtning och som allvarligt hotar den nationella säkerheten. På lämnandet av underrättelseinformation och kriminalunderrättelseinformation ska dessutom tillämpas förutsättningen i momentets första del, det vill säga att informationen skulle ha kunnat inverka på utfärdandet av ett intyg över säkerhetsutredning eller på säkerhetsutredningens innehåll.

Om en anmälan enligt 25 § 2 mom. innehåller information om en i 1 punkten i det momentet avsedd brottsmisstanke eller dom som gäller deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet, ska informationen meddelas i enlighet med den bestämmelse om brottsmisstankar och domar som redan finns i början av 52 § 2 mom. Skyddspolisen ska dessutom lämna sådana uppgifter i den anmälan som avses i 25 § 2 mom. enligt vilka det finns grundad anledning att misstänka att personen har gjort sig skyldig till deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller att personen gynnar en organiserad kriminell sammanslutnings åtgärder. Bestämmelsen utgör en hänvisning till de uppgifter som avses i 25 § 2 mom. 2 och 3 punkten.

Bestämmelser om sekretess för en sökande som fått sekretessbelagda uppgifter finns i säkerhetsutredningslagens 59 § och i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*).

Sista meningen i paragrafens 2 mom. ändras så att bestämmelsen i stället för arbetsgivare och uppdragsgivare gäller den som ansökt om säkerhetsutredning. Ändringen görs för att förenhetliga formuleringarna i momentet. Dessutom leder ändringen till att uppgifterna ska lämnas till flygplatsoperatören, om den i enlighet med det föreslagna 101 § 2 mom. i luftfartslagen har ansökt om säkerhetsutredning, och i så fall inte till arbetsgivaren.

I 3 mom. föreslås motsvarande ändring som i 2 mom. i fråga om säkerhetsutredningar av företag.

Det föreslås inga ändringar i 5 mom., som tillämpas på bedömning av betydelsen av uppgifterna om brottsmisstanke och brottslig gärning. Momentet är fortsättningsvis tillämpligt på bedömning av betydelsen av uppgifter om brottsmisstanke och brottslig gärning.

I det nya 6 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken det i de fall som avses i 2 och 3 mom. inte föreligger någon skyldighet att höra den som utredningen gäller i fråga om uppgifter som personen inte har rätt att ta del av enligt 11 eller 12 § i offentlighetslagen. Enligt 12 § i offentlighetslagen har var och en med de begränsningar som nämns i lagens 11 § 2 och 3 mom. rätt att ta del av de uppgifter som ingår i en myndighetshandling och som gäller personen själv, om inte något annat föreskrivs i lag. Enligt lagens 11 § 2 mom. föreligger inte rätt att ta del av en handling bland annat när utlämnande av uppgifter ur handlingen skulle strida mot ett synnerligen viktigt allmänt intresse (1 punkten). Bestämmelsen bör bedömas särskilt i förhållande till skyddspolisens underrättelseinformation samt kriminalunderrättelseinformation enligt 25 § 2 mom. i säkerhetsutredningslagen. Enligt 56 § 1 mom. och 42 § 1 mom. 3 punkten i polisens

personuppgiftslag har den registrerade inte heller rätt till insyn i personregister som innehåller sådana personuppgifter.

7.2 Luftfartslagen

101 §. Säkerhetsprövning. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. Enligt momentets första mening får flygplatsoperatören i fråga om de personer som avses i paragrafens 1 mom. ansöka om säkerhetsutredning av person i enlighet med säkerhetsutredningslagen och trots sekretessbestämmelserna till personens arbetsgivare lämna uppgifter som framkommit vid utredningen eller vid kontroll enligt 51 § i säkerhetsutredningslagen, om uppgifterna är nödvändiga för säkerhetsprövningen. Paragrafens 1 mom. innehåller en hänvisning till förordningen om skyddsregler och de förordningar som Europeiska kommissionen antagit med stöd av den, i vilka det föreskrivs om säkerhetsprövning.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att göra det möjligt för flygplatsoperatören, som enligt 99 § i luftfartslagen svarar för genomförandet av de åtgärder och arrangemang för luftfartsskydd som förutsätts på flygplatsen, att ansöka om säkerhetsutredning av person. En säkerhetsutredning av person ska dessutom alltid grunda sig på säkerhetsutredningslagens 19–21 §. Flygplatsoperatören ska kunna ansöka om säkerhetsutredning av person bland annat i fråga om personer som rekryteras av en i genomförandeförordningen avsedd känd avsändare, säkerhetsgodkänd speditör, säkerhetsgodkänd leverantör eller känd leverantör. Bestämmelsen gör det möjligt att centralisera ansökningarna om säkerhetsutredning av person till flygplatsoperatören, som har helhetsansvar för säkerheten, och tryggar flygplatsoperatörens förutsättningar att få de uppgifter om innehållet i säkerhetsutredningar av personer som behövs för att flygplatsoperatören effektivt ska kunna fullgöra sin lagstadgade uppgift att svara för luftfartsskyddet.

Termen flygplatsoperatör definieras i 3 § 2 punkten i lagen om flygplatsnät och flygplatsavgifter (210/2011). Den största flygplatsoperatören i Finland är Finavia Abp, som har 21 trafikflygplatser. I Finland finns dessutom tre andra, mindre trafikflygplatser.

Enligt den ändrade genomförandeförordningen (bland annat punkterna 11.1.1 och 11.1.2) ska de som rekryteras ha genomgått en säkerhetsprövning med tillfredsställande resultat. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. får flygplatsoperatören trots sekretessbestämmelserna till arbetsgivaren för den som säkerhetsutredningen gäller lämna uppgifter som framkommit vid utredningen. En förutsättning för att uppgifterna ska få lämnas ut föreslås vara att uppgifterna är nödvändiga för säkerhetsprövningen. En flygplatsoperatör som har ansökt om säkerhetsutredning av person ska med stöd av bestämmelsen till nödvändiga delar få lämna arbetsgivaren uppgifter som gäller bedömningen av personens tillförlitlighet, såsom straffregisteruppgifter, så att arbetsgivaren kan bedöma om personen kan anställas.

Vad som i 45 § 1 och 2 mom. i säkerhetsutredningslagen föreskrivs om den för vars räkning en säkerhetsutredning av person har gjorts och om sökanden ska enligt den andra meningen i det föreslagna 2 mom. även gälla arbetsgivare som har erhållit uppgifter. De bestämmelser som det hänvisas till gäller behandling av personuppgifter som erhållits vid säkerhetsutredning av person och förstörande av meddelandet om en säkerhetsutredning. I den tredje meningen i det föreslagna 2 mom. föreskrivs det för tydlighetens skull att 59 § 1 mom. i säkerhetsutredningslagen tillämpas på sekretess för arbetsgivare som har erhållit uppgifter. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att enhetliga normer i fråga om dataskydd och sekretess tillämpas på uppgifterna oberoende av om det är flygplatsoperatören eller arbetsgivaren som behandlar uppgifterna.

Enligt förslaget fogas till paragrafen också ett nytt 3 mom., enligt vilket flygplatsoperatören trots sekretessbestämmelserna ska lämna Transport- och kommunikationsverket sådana uppgifter som framkommit vid säkerhetsutredning av person eller vid kontroll enligt 51 § i säkerhetsutredningslagen, om uppgifterna är nödvändiga när beviljande eller återkallelse av ett sådant godkännande eller tillstånd som avses i 1 mom. bedöms. Denna skyldighet ska även gälla arbetsgivare som har ansökt om säkerhetsutredning av person i syfte att genomföra en säkerhetsprövning.

Enligt 3 § 1 mom. 2 punkten i luftfartslagen är Transport- och kommunikationsverket behörig nationell myndighet för luftfartsskydd. Därmed svarar verket enligt punkterna 6.3.1.1, 6.4.1.1 och 8.1.3.1 i genomförandeförordningen för att godkänna säkerhetsgodkända speditörer, kända avsändare och säkerhetsgodkända leverantörer. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att säkerställa att Transport- och kommunikationsverket får sådana uppgifter som har framkommit i samband med säkerhetsutredning eller kontroll av oförvitligheten och som är nödvändiga när beviljande eller återkallelse av ovannämnda godkännanden och tillstånd bedöms. Den sista meningen i momentet gäller situationer där en persons arbetsgivare har ansökt om säkerhetsutredning av personen i enlighet med säkerhetsutredningslagens 15 §. Arbetsgivaren ska ha motsvarande skyldighet att lämna uppgifter som flygplatsoperatören. Uppgifter som gäller personer som rekryteras av en känd leverantör ska i regel inte lämnas till Transport- och kommunikationsverket, eftersom det enligt punkt 9.1.3 i genomförandeförordningen är flygplatsoperatören som svarar för att godkänna kända leverantörer, och det därför inte är nödvändigt att lämna ut uppgifterna. Bestämmelser om Transport- och kommunikationsverkets rätt att få information finns även i luftfartslagens 153 §.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt. De personer som avses i punkt 27 i bilagan till ändringsförordningen ska senast den 30 juni 2020 genomgå en säkerhetsprövning enligt gammal modell. Den föreslagna 21 § 1 mom. 4 a-punkten i lagförslag 1 och de föreslagna 101 § 2 och 3 mom. i lagförslag 2 bör sättas i kraft den 1 maj 2020, så att skyddspolisens har tillräckligt med tid att inom tidsfristen göra de ca 9 500 begränsade säkerhetsutredningar av personer som ändringsförordningen förutsätter.

Det föreslås dock att 19 §, 21 § 1 mom. 4 punkten samt 51 och 52 § i lagförslag 1 ska träda i kraft först den 31 december 2020, då även punkt 26 i bilagan till kommissionens ändringsförordning, som är orsaken till ändringen av bestämmelserna i fråga, börjar tillämpas.

9 Verkställighet och uppföljning

Verkställigheten av den föreslagna ändringen av kontrollen av oförvitligheten förutsätter ändringar i skyddspolisens informationssystem.

Enligt artikel 16 i förordningen om skyddsregler ska Europeiska kommissionen varje år överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet och medlemsstaterna om hur förordningen genomförs och hur den förbättrar luftfartsskyddet.

10 Förhållande till andra propositioner

Propositionen har inget samband med andra propositioner.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt förslaget ska det i fortsättningen vara möjligt att göra en normal säkerhetsutredning av person i fråga om personer som arbetar på en flygplats, vilka tidigare har varit föremål för begränsad säkerhetsutredning av person. Bestämmelsen är knuten till säkerhetsåtgärder inom luftfarten eller självständigt tillträde till en flygplats behörighetsområde. En ny grupp av personer som ska genomgå begränsad säkerhetsutredning enligt säkerhetsutredningslagen föreslås vara personer som arbetar med frakt och förnödenheter som levereras till flygplatsen eller med att trygga dessa. Förslaget innebär en inskränkning av skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter, som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen. I propositionen föreslås inga ändringar i bestämmelserna om behandling av personuppgifter.

Grundlagsutskottet har inte ansett att förfarandet för säkerhetsutredning eller praxis för utlåtan- den om en persons tillförlitlighet är särskilt problematiska i konstitutionellt hänseende, men det har förutsatt att den begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna som följer av säker- hetsutredningsförfarandet har godtagbara grunder och uppfyller proportionalitetskravet (GrUU 3/2014 rd, s. 2–3). Syftet med de föreslagna ändringarna är att avvärja betydande hot mot den civila luftfarten, i synnerhet terrorism och insiderhot i anslutning till organiserad brottslighet, och att på så sätt trygga statens säkerhet, den allmänna säkerheten och andra med dessa jämför- bara allmänna intressen i enlighet med 1 § i säkerhetsutredningslagen. Utskottet har ansett att det bakom förfarandet för säkerhetsutredning, som visserligen begränsar skyddet för person- uppgifter, finns godtagbara och tungt vägande samhällsliga grunder för bestämmelserna med tanke på de grundläggande rättigheterna (GrUU 3/2014 rd). Vilka personer som ska genomgå säkerhetsutredning är i bestämmelsen noggrant avgränsat enligt deras arbetsuppgifter.

Med anledning av genomförandeförordningen ska säkerhetsutredningslagens 51 § om kontroll av oförvitligheten utvidgas så att vid kontrollen kan användas skyddspolisens underrättelsein- formation och kriminalunderrättelseinformation om organiserad brottslighet, när en person har genomgått en normal säkerhetsutredning av person för att trygga luftfartsskyddet med stöd av 19 § 1 mom. 7 punkten. Vid kontroll av oförvitligheten ska samma informationskällor för under- rättelseinformation och kriminalunderrättelseinformation användas som vid den ursprungliga normala säkerhetsutredningen av person.

En del av skyddspolisens uppgifter som enligt förslaget ska användas vid förfarandet har in- hämtats med hjälp av de metoder för civil underrättelseinhämtning som anges i 5 a kap. i po- lislagen. Enligt förslaget ska det till sökanden i samband med kontrollen av oförvitligheten end- ast lämnas sådan underrättelseinformation som är nödvändig för att avvärja ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten. Tröskeln för att lämna information överensstämmer med de för- utsättningar för begränsning som föreskrivs i 10 § 4 mom. i grundlagen och med den tröskel för användning av metoderna för underrättelseinhämtning som föreskrivs i 5 a kap. 4 § 1 mom. i polislagen. Användningen av informationen är förenlig med de ändamål för vilka informationen ursprungligen samlats in.

Vid kontrollen av oförvitligheten ska också användas sådana uppgifter som avses i 7 och 8 § i polisens personuppgiftslag och som hänför sig till organiserad brottslighet, begränsade i enlig- het med 25 § 2 mom. i säkerhetsutredningslagen. Den gällande formen av bestämmelsen i sä- kerhetsutredningslagen har inte behandlats i grundlagsutskottet. Grundlagsutskottet har beträf- fande polisens observationsuppgifter konstaterat att det potentiellt handlar om en mycket om- fattande datamängd som berör privatlivet (GrUU 18/2012 rd). Observationsuppgifter är dessu- tom ofta av otillförlitligt slag och det finns risk för att oskyldiga personer stämplas. Grundlags- utskottet har vid behandlingen av uppgifter av denna typ utöver de ovannämnda allmänna iakt- tagelserna påpekat vikten av att försäkra sig om uppgifternas korrekthet och tillförlitlighet

(GrUU 27/2006 rd) och behovet att komplettera uppgifterna med en bedömning av uppgiftslämnarens tillförlitlighet och uppgifternas riktighet (GrUU 51/2002 rd). Med tanke på observationsuppgifternas natur är det enligt grundlagsutskottet viktigt att förutsättningarna för registrering av uppgifter tolkas strikt och i synnerhet så att observationsuppgifter kan registreras endast om det finns misstanke om anknytning till kriminell verksamhet (GrUU 18/2012 rd). Innehållet i den kriminalunderrättelseinformation som används vid säkerhetsutredningsförfarandet har begränsats till sådana uppgifter av vilka framgår en persons deltagande eller någon annan anknytning till en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet i enlighet med vad som föreskrivs i 25 § 2 mom. i säkerhetsutredningslagen. Enligt 8 § 2 mom. i polisens personuppgiftslag ska det till personuppgifterna om möjligt fogas en bedömning av uppgiftslämnarens eller källans tillförlitlighet och uppgifternas riktighet. Med anledning av dessa begränsningar är det förenligt med proportionalitetsprincipen att använda kriminalunderrättelseinformation vid kontroll av oförvitligheten.

I samband med lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning ansåg grundlagsutskottet det särskilt väsentligt att i den aktuella omvärlden se till att rättssäkerheten och tillsynen är lämpligt ordnad (GrUU 35/2018 rd, s. 13, GrUB 4/2018 rd, s. 9, se även GrUU 20/2016 rd). Bestämmelser om behandlingen av personuppgifter vid skyddspolisens finns i polisens personuppgiftslag, som stiftats med grundlagsutskottets medverkan, och i den lagen i synnerhet i 7 kap., samt i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018, nedan *dataskyddslagen avseende brottmål*). I enlighet med 56 § 1 mom. i polisens personuppgiftslag har den registrerade inte rätt till insyn i de personuppgifter som skyddspolisens behandlar. Den registrerade har dock indirekt rätt till insyn i enlighet med 29 § i dataskyddslagen avseende brottmål.

Med anledning av det föreslagna nya 52 § 6 mom. i säkerhetsutredningslagen ska en person som är föremål för säkerhetsutredning inte höras i fråga om underrättelse- och kriminalunderrättelseinformation som framkommit vid kontroll av oförvitligheten. Informationen i fråga är sekretessbelagd enligt offentlighetslagen, och den som registrerats i sådana personregister som innehåller informationen har inte heller rätt till insyn.

Propositionen innehåller bestämmelser om lämnande av uppgifter. Den behöriga myndigheten ska trots sekretessbestämmelserna få lämna sökanden uppgifter som är nödvändiga för att avvärja ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten samt uppgifter enligt vilka det finns grundad anledning att misstänka att personen har gjort sig skyldig till deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller att personen gynnar en organiserad kriminell sammanslutnings åtgärder. Enligt den föreslagna ändringen av 101 § i luftfartslagen ska sökanden ha rätt att trots sekretessbestämmelserna till arbetsgivaren för den som säkerhetsutredningen gäller lämna uppgifter som framkommit vid utredningen eller vid kontrollen av oförvitligheten, om uppgifterna är nödvändiga för säkerhetsprövningen. Flygplatsoperatören eller den arbetsgivare som ansökt om säkerhetsutredning ska vara skyldig att trots sekretessbestämmelserna lämna Transport- och kommunikationsverket sådana uppgifter som är nödvändiga när beviljande eller återkallelse av ett godkännande eller tillstånd enligt luftfartslagstiftningen bedöms. Bestämmelserna om lämnande av uppgifter är delvis knutna till att det ska vara nödvändigt att lämna uppgifterna. De uppgifter som ska lämnas och det syfte för vilket uppgifterna lämnas framgår direkt av bestämmelserna eller av den reglering som bestämmelserna grundar sig på (51 § 1 mom. och 52 § 2 mom. i säkerhetsutredningslagen eller punkterna 11.1.3 och 11.1.4 i genomförandeförordningen). Bestämmelserna är därmed förenliga med de principer som framgår av grundlagsutskottets utlåtandepraxis (bland annat GrUU 17/2016 rd).

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i frågan.

Kläm

Eftersom ändringsförordningen innehåller bestämmelser som föreslås bli kompletterade genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av säkerhetsutredningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i säkerhetsutredningslagen (726/2014) 19 § 1 mom. 6 punkten, 21 § 1 mom. 4 punkten, 51 § 1 mom. och 52 § 2 och 3 mom., av dem 51 § 1 mom. sådant det lyder i lag 931/2016, och *fogas* till 19 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 910/2019, en ny 7 punkt, till 21 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 910/2019, en ny 4 a-punkt och till 52 § ett nytt 6 mom. som följer:

19 §

När får en normal säkerhetsutredning av person göras

En normal säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

6) i sina arbetsuppgifter har tillgång till information som om den röjs eller blir föremål för annan hantering eller annan obehörig verksamhet kan förorsaka allvarlig skada för samhällsekonomin eller fungerande finans- och försäkringssystem eller för näringsverksamhet av nationell betydelse,

7) inom luftfarten ansvarar för eller utför säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på en flygplats behörighetsområde eller som i sina arbetsuppgifter annars har självständigt tillträde till en flygplats behörighetsområde.

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

4) har tillträde till för allmänheten stängda lokaler i hamnar eller på andra trafikområden av betydelse för fortsatta och säkra trafikförbindelser inom och utom landet, dock inte flygplatser, eller till platser som är av betydelse för allmänt fungerande datakommunikationsförbindelser eller el- och energiproduktion,

4 a) har arbetsuppgifter inom luftfarten som anknyter till säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på annat område än på en flygplats behörighetsområde eller som arbetar med uppgifter som ger personen självständig tillgång till flygfrakt, flygpost, lufttrafikföretagens post och materiel, förnödenheter för användning ombord på luftfartyg eller varuleveranser till flygplatser efter att de har varit föremål för säkerhetsåtgärder,

51 §

Kontroll av oförvitligheten och tillförlitligheten med hjälp av samkörning av personregister

Skyddspolisen får samköra uppgifterna i registret över säkerhetsutredningar med sådana uppgifter som avses i 5 § 1 och 2 mom. och 6 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet samt med uppgifter om anhängiga brottmål och avgöranden i brottmål i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem i syfte att klarlägga om säkerhetsutredningar eller intyg som utfärdats över dem fortfarande ska få vara giltiga. Uppgifterna får även samköras med uppgifterna i den anmälan som avses i 25 § 2 mom. och med sådana uppgifter som avses i 48 § 1 mom. och 49 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, om den säkerhetsutredning som klarläggningen gäller har gjorts med stöd av 19 § 1 mom. 7 punkten.

52 §

Åtgärder på grundval av kontrollen

Om det på basis av de uppgifter som erhållits vid kontrollen framkommer att en person misstänks för att eller genom beslut av domstol konstateras ha gjort sig skyldig till en gärning som skulle ha kunnat inverka på utfärdandet av ett intyg över säkerhetsutredning eller på säkerhetsutredningens innehåll, ska den behöriga myndigheten trots sekretessbestämmelserna, efter att ha hört den som utredningen gäller, informera den som ansökt om säkerhetsutredning av personen eller det ministerium som i enlighet med 48 § 5 mom. har registrerat att den som utredningen gäller har anställts, om inte det har meddelats att anställningsförhållandet har upphört. Den behöriga myndigheten ska trots sekretessbestämmelserna även lämna uppgifter som är nödvändiga för att avvärja ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten och sådana uppgifter i den anmälan som avses i 25 § 2 mom. enligt vilka det finns grundad anledning att misstänka att personen har gjort sig skyldig till deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller att personen gynnar en organiserad kriminell sammanslutnings åtgärder. Innan den som ansökt om säkerhetsutredning informeras ska det klarläggas om den som utredningen gäller fortfarande är anställd hos den arbetsgivare, fullgör den uppdragsgivares uppgifter eller studerar vid den läroanstalt som ansökt om säkerhetsutredning.

Om de uppgifter som avses i 2 mom. gäller ett företags ansvarsperson eller ett företag och uppgifterna skulle ha inverkat på utfärdandet av ett intyg över säkerhetsutredning av företag, ska den behöriga myndigheten trots sekretessbestämmelserna, efter att ha hört den som utredningen gäller, informera den som ansökt om en säkerhetsutredning av företaget i fråga.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 och 3 mom. behöver den som utredningen gäller inte höras i fråga om uppgifter som personen inte har rätt att ta del av enligt 11 eller 12 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 19 §, 21 § 1 mom. 4 punkten samt 51 och 52 § träder dock i kraft först den 20 .

2.

Lag

om ändring av 101 § i luftfartslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 101 § i luftfartslagen (864/2014) nya 2 och 3 mom. som följer:

101 §

Säkerhetsprövning

Flygplatsoperatören får i fråga om de personer som avses i 1 mom. ansöka om säkerhetsutredning av person i enlighet med säkerhetsutredningslagen (726/2014) och får trots sekretessbestämmelserna till personens arbetsgivare lämna uppgifter som framkommit vid utredningen eller vid kontroll enligt 51 § i den lagen, om uppgifterna är nödvändiga för säkerhetsprövningen. Vad som i 45 § 1 och 2 mom. i den lagen föreskrivs om den för vars räkning en säkerhetsutredning av person har gjorts och om sökanden gäller även arbetsgivare som har erhållit sådana uppgifter. På sekretess för arbetsgivare som har erhållit sådana uppgifter tillämpas 59 § 1 mom. i den lagen.

Flygplatsoperatören ska trots sekretessbestämmelserna lämna Transport- och kommunikationsverket sådana uppgifter som framkommit vid säkerhetsutredning av person eller vid kontroll enligt 51 § i säkerhetsutredningslagen, om uppgifterna är nödvändiga när beviljande eller återkallelse av ett sådant godkännande eller tillstånd som avses i 1 mom. bedöms. Denna skyldighet gäller även för arbetsgivare som har ansökt om säkerhetsutredning av person i syfte att genomföra en säkerhetsprövning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 6 februari 2020

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

1.

Lag

om ändring av säkerhetsutredningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i säkerhetsutredningslagen (726/2014) 19 § 1 mom. 6 punkten, 21 § 1 mom. 4 punkten, 51 § 1 mom. och 52 § 2 och 3 mom., av dem 51 § 1 mom. sådant det lyder i lag 931/2016, och *fogas* till 19 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 910/2019, en ny 7 punkt, till 21 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 910/2019, en ny 4 a-punkt och till 52 § ett nytt 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

19 §

När får en normal säkerhetsutredning av person göras

En normal säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

6) i sina arbetsuppgifter har tillgång till information som om den röjs eller blir föremål för annan hantering eller annan obehörig verksamhet kan förorsaka allvarlig skada för samhällsekonomin eller fungerande finans- och försäkringssystem eller för näringsverksamhet av nationell betydelse.

Föreslagen lydelse

19 §

När får en normal säkerhetsutredning av person göras

En normal säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

6) i sina arbetsuppgifter har tillgång till information som om den röjs eller blir föremål för annan hantering eller annan obehörig verksamhet kan förorsaka allvarlig skada för samhällsekonomin eller fungerande finans- och försäkringssystem eller för näringsverksamhet av nationell betydelse;

7) inom luftfarten ansvarar för eller utför säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på en flygplats behörighetsområde eller som i sina arbetsuppgifter annars har självständigt tillträde till en flygplats behörighetsområde.

Gällande lydelse

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

4) har tillträde till för allmänheten stängda lokaler *på flygplatser eller* i hamnar eller på andra trafikområden av betydelse för fortsatta och säkra trafikförbindelser inom och utom landet eller till platser som är av betydelse för allmänt fungerande datakommunikationsförbindelser eller el- och energiproduktion;

51 §

Kontroll av oförvitligheten och tillförlitligheten med hjälp av samkörning av personregister

Skyddspolisen får samköra uppgifterna i registret över säkerhetsutredningar med *uppgifter i delregistren i informationssystemet för polisärenden* samt med uppgifter om anhängiga brottmål och avgöranden i brottmål i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem i syfte att klarlägga om säkerhetsutredningar eller intyg som utfärdats över dem fortfarande ska få vara giltiga.

Föreslagen lydelse

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

4) har tillträde till för allmänheten stängda lokaler i hamnar eller på andra trafikområden av betydelse för fortsatta och säkra trafikförbindelser inom och utom landet, *dock inte flygplatser*, eller till platser som är av betydelse för allmänt fungerande datakommunikationsförbindelser eller el- och energiproduktion;

4 a) har arbetsuppgifter inom luftfarten som anknyter till säkerhetskontroll, tillträdeskontroll eller andra säkerhetsåtgärder på annat område än på en flygplats behörighetsområde eller som arbetar med uppgifter som ger personen självständig tillgång till flygfrakt, flygpost, lufttrafikföretagens post och materiel, förnödenheter för användning ombord på luftfartyg eller varuleveranser till flygplatser efter att de har varit föremål för säkerhetsåtgärder,

51 §

Kontroll av oförvitligheten och tillförlitligheten med hjälp av samkörning av personregister

Skyddspolisen får samköra uppgifterna i registret över säkerhetsutredningar med *sådana uppgifter som avses i 5 § 1 och 2 mom. och 6 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet* samt med uppgifter om anhängiga brottmål och avgöranden i brottmål i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem i syfte att klarlägga om säkerhetsutredningar eller intyg som utfärdats över dem fortfarande ska få vara giltiga. *Uppgifterna får även samköras med uppgifterna i*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

den anmälan som avses i 25 § 2 mom. och med sådana uppgifter som avses i 48 § 1 mom. och 49 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, om den säkerhetsutredning som klarläggningen gäller har gjorts med stöd av 19 § 1 mom. 7 punkten.

52 §

52 §

Åtgärder på grundval av kontrollen

Åtgärder på grundval av kontrollen

Om det på basis av de uppgifter som erhållits vid kontrollen framkommer att en person misstänks för att eller genom beslut av domstol konstateras ha gjort sig skyldig till en gärning som skulle ha kunnat inverka på utfärdandet av ett intyg över säkerhetsutredning eller på säkerhetsutredningens innehåll, ska den behöriga myndigheten trots sekretessbestämmelserna, efter att ha hört den som utredningen gäller, informera den som ansökt om säkerhetsutredning av personen eller det ministerium som i enlighet med 48 § 5 mom. har registrerat att den som utredningen gäller har anställts, om inte det har meddelats att anställningsförhållandet har upphört. Innan arbetsgivaren eller uppdragsgivaren informeras ska det klarläggas om den som utredningen gäller fortfarande är anställd hos den arbetsgivare, fullgör den uppdragsgivares uppgifter eller studerar vid den läroanstalt som ansökt om säkerhetsutredning.

Om det på basis av de uppgifter som erhållits vid kontrollen framkommer att en person misstänks för att eller genom beslut av domstol konstateras ha gjort sig skyldig till en gärning som skulle ha kunnat inverka på utfärdandet av ett intyg över säkerhetsutredning eller på säkerhetsutredningens innehåll, ska den behöriga myndigheten trots sekretessbestämmelserna även lämna uppgifter som är nödvändiga för att avvärja ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten och sådana uppgifter i den anmälan som avses i 25 § 2 mom. enligt vilka det finns grundad anledning att misstänka att personen har gjort sig skyldig till deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller att personen gynnar en organiserad kriminell sammanslutnings åtgärder. Innan den som ansökt om säkerhetsutredning informeras ska det klarläggas om den som utredningen gäller fortfarande är anställd hos den arbetsgivare, fullgör den uppdragsgivares uppgifter eller studerar vid den läroanstalt som ansökt om säkerhetsutredning.

Om det på basis av de uppgifter som erhållits vid kontrollen framkommer att ett företags ansvarsperson eller ett företag misstänks för att eller genom beslut av domstol konstateras

Om de uppgifter som avses i 2 mom. gäller ett företags ansvarsperson eller ett företag och uppgifterna skulle ha inverkat på utfärdandet av ett intyg över säkerhetsutredning av

Gällande lydelse

ha gjort sig skyldig till en gärning som skulle ha inverkat på utfärdandet av ett intyg över säkerhetsutredning av företag, ska den behöriga myndigheten trots sekretessbestämmelserna, efter att ha hört den som utredningen gäller, informera den som ansökt om en säkerhetsutredning av företaget i fråga.

Föreslagen lydelse

företag, ska den behöriga myndigheten trots sekretessbestämmelserna, efter att ha hört den som utredningen gäller, informera den som ansökt om en säkerhetsutredning av företaget i fråga.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 och 3 mom. behöver den som utredningen gäller inte höras i fråga om uppgifter som personen inte har rätt att ta del av enligt 11 eller 12 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 19 §, 21 § 1 mom. 4 punkten samt 51 och 52 § träder dock i kraft först den 20 .

2.

Lag

om ändring av 101 § i luftfartslagen

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 101 § i luftfartslagen (864/2014) nya 2 och 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

101 §

Säkerhetsprovning

Föreslagen lydelse

101 §

Säkerhetsprovning

Flygplatsoperatören får i fråga om de personer som avses i 1 mom. ansöka om säkerhetsutredning av person i enlighet med säkerhetsutredningslagen (726/2014) och får trots sekretessbestämmelserna till personens arbetsgivare lämna uppgifter som framkommit vid utredningen eller vid kontroll enligt 51 § i den lagen, om uppgifterna är nödvändiga för säkerhetsprovningen. Vad som i 45 § 1 och 2

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

mom. i den lagen föreskrivs om den för vars räkning en säkerhetsutredning av person har gjorts och om sökanden gäller även arbetsgivare som har erhållit sådana uppgifter. På sekretess för arbetsgivare som har erhållit sådana uppgifter tillämpas 59 § 1 mom. i den lagen.

Flygplatsoperatören ska trots sekretessbestämmelserna lämna Transport- och kommunikationsverket sådana uppgifter som framkommit vid säkerhetsutredning av person eller vid kontroll enligt 51 § i säkerhetsutredningslagen, om uppgifterna är nödvändiga när beviljande eller återkallelse av ett sådant godkännande eller tillstånd som avses i 1 mom. bedöms. Denna skyldighet gäller även för arbetsgivare som har ansökt om säkerhetsutredning av person i syfte att genomföra en säkerhetsprövning.

Denna lag träder i kraft den 20 .